

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ६६७ - घ

Title निरालम्बोपनिषद्

Author _____

Extent ३ Age _____

Subject उपनिषद् . सम्पूर्णम्

नं० ६६७ - च

निराल मोघनिषत् (उपनिषत्)

पत्राणि ३ (सम्पूर्णम्)

नं० ६६७ - च

रूपम्

नं० ए० ६६-घ

निरालम्बोपनिषद् (उपनिषद्)

पत्राणि ३ (शीत) (संयुक्त)

नं ३३६
निरालम्बोपासने वर
३५ नमः
उपनिषद्
मंत्र

श्रीगणेशायनमः॥ अथनिरालंबोपनिषदप्रारंभः॥ ॐ सहनाववतु० शान्तिः शान्तिः शान्तिः
ॐ इमं॥ नमः शिवाय गुरवे सच्चिदानंदमूर्तये॥ निष्प्रपंचायशांताय निरातं बायतेजसे
१॥ निरातं वेसमाश्रित्य सातं वं विजहाति यः॥ स सन्यासी च योगी च कैवल्यं पदमश्नु
ते॥ २॥ एषामज्ञानजीवानां समस्तारिष्य शान्तये॥ यद्यद्वैद्व्यमखिलं समाशंक्य ब्रवी
म्यतः॥ ३॥ ॐ किं ब्रह्म १ किं रावलं २ कर्तृश्वरः ३ को जीवः ४ का प्रकृतिः ५ कः परमात्मा ६ के
ब्रह्माद्याः ७ का जातिः ८ किं कर्म ९ किमकर्म १० कितपः ११ किमासुरं १२ किं ज्ञानं १३ कि
मज्ञानं १४॥ कः संसारः १५ को बंधः १६ को मोक्षः १७ किं सुखं १८ किंदुःखं १९ कः स्वर्गः
२० को नरकः २१ किं परमं पदं २२ कउपास्यः २३ को विद्वान् २४ को मुढः २५ कः सन्यासी
२६ किं ग्राह्यं २७ किमग्राह्यं २८ किमग्राह्यं २८ कः समाधिः २९ इत्येतां शक्याह ब्रह्मेति
च अखिलोपाधिविनिर्मुक्तमनायं तं शुद्धं शांतं निर्गुणं

निरा

लं बो

निरवयवंनिसानंदमखंडै करसमद्वितियं चैतन्यं ब्रह्मशक्तिं शबलं ब्रह्मेति० अव्यक्तं महद
हंकारं पृथिव्या परस्तेजो वाय्वाकाशात्मकं तेन बृहद् रूपेणोडकोशेन कर्मज्ञानार्थं रूपं
तथाभासमानं सकलं शक्त्युपबृंहितं शबलं ब्रह्म० २ क ईश्वर इति० एतल्लक्षणं ब्रह्म
सैव स्वप्रकृतिशक्त्यभिते शमाप्रियतोकास्तथा तर्कमिदं प्रविश्य ब्रह्मादीनां बुद्ध्यादी
द्रियनियंतृत्वादीश्वरः ३ को जीव इति० ब्रह्माविष्णु विश्वेशोद्गादीनां धाराहंमि सध्या सवशा
रक्षणे देहसोयमेकोपि देहो हं भेदवशादंशा बहवो जीवाः ॥ ४ ॥ का प्रकृतिरिति॥ ब्रह्मणः स
काशाभा नाविद्यजगद्विचित्रनिर्माणसामर्थ्यबुद्धिरूपा ब्रह्मशक्तिरेव प्रकृतिः ॥ ५ ॥ कः
परमात्मेति॥ देहादेः परत्वाच्च सैव परमात्मा ॥ को ब्रह्माद्या इति॥ स ब्रह्म सशिव सैंद्रः सोऽक्षरः
सविष्णुः स रुद्रः समनुः स सूर्यः स चंद्रमाः स सुराः सोऽप्यसुराः समनुष्याः स पिशा
चाः स जीवाः स स्त्रियः स पश्वाद्याः स ब्राह्मणादयः स एव सर्वमिदं ब्रह्म नेह नाना

स्ति किंचन ॥ ७॥ काजातिरिति ॥ चर्मरक्तवसा मांसमज्जास्थीनीयुक्तानि च जातिरात्मनो जातिव्यव-
 हारोपिकल्पितः ॥ किं कर्मैति ॥ इन्द्रियैः क्रियमाणैर्ज्ञेनाहं करोति कल्पितमीत्यध्यात्मनिष्ठत-
 यात्तत्कर्मैव कर्म ॥ ९॥ किं कर्मैति ॥ कर्तृत्वभोतृताहंकारतया बंधः स्वरूपं जन्मातिकारणं नि-
 यतैमित्तिकया गादि व्रतसंप्रदानेषु फलानुसंधानं यत्तदकर्म ॥ किं तेषां इति ॥ ब्रह्मसत्यं ज-
 गन्मिथ्येयपरोक्षज्ञानात्तृतीयं ब्रह्माद्यैश्वर्याशासकत्वं बीजसंन्यासस्तपः ॥ किमासुरमि-
 ति ॥ असुग्ररागद्वेषाहंकारोपेतं हिंसादंभाद्युक्तं तप आसुरं ॥ १२॥ किं शानमिति ॥ एकादशेन्द्रि-
 यनिग्रहेण सहस्ररूपासनया श्रवणमनननिदिध्यासेन दृक् दृश्यप्रकारं सर्वं निरस्य सर्वान्तरस्थं घ-
 टपटादिविकारपदार्थेषु चेतन्यं विनानुकिंचिदस्ति तिसाक्षात्कारानुभवो ज्ञानं ॥ १३॥ किं
 शानमिति ॥ रज्जुसर्पज्ञानमिवाद्वितिये सर्वानुस्यूते सर्वमये ब्रह्मणि देवतिर्यङ्-स्था वरस्त्रीपु

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

सत्त्वरूपं परमं पदं ॥ २२ ॥ कउपास्य इति ॥ सर्वशरीरस्थ चैतन्यप्रापको गुरुरूपास्यः ॥ २३ ॥
 को विद्वानिति ॥ सर्वोत्तरस्थं सुचिद्रूपं परमात्मानं वेत्ति स विद्वान् ॥ २४ ॥ को मूढ इति ॥ कतुल
 भो कृतो यहंकारभावना मूढो मुढः ॥ २५ ॥ कः सन्यासीति ॥ स्वस्वरूपावस्थायी सर्वकर्म फल
 त्यागी सन्यासी ॥ २६ ॥ किं ब्रह्ममिति ॥ दिशकात्त्रवस्तुपरिछेदरहितं वस्तु ब्राह्म्यं ॥ २७ ॥ किमब्र
 ह्ममिति ॥ स्वस्वरूपव्यतिरिक्तं मायामयं मनो बुद्धीन्द्रियगोचरजगत्संततचित्तनंम ब्राह्म्यं ॥ २८ ॥
 कः समाधिरिति ॥ सर्वमन्यत्परित्यज्य निर्ममो निरहंकारो भूत्वा ब्रह्मनिष्कंशरणमधिगम्य त
 तमस्यादिमहावाक्यार्थं निश्चितनिर्विकल्पसमाधिना स्वतंत्रं स नूयश्चरति समुक्तः
 स पुण्यः स परमहंसः सौवर्धूतः स ब्राह्मणः स सत्संधः स सर्ववित्सर्व एव ब्राह्मण इति
 ॥ २९ ॥ को वा ब्राह्मण इति ॥ ब्रह्मवित्सर्व एव ब्राह्मण इति ॥ निरात्रं बीपनिषदं यो धीने स

ब्रह्मभूत्वा न पुनरावर्तते न पुनरावर्तते इति ॥ इत्युपनिषत् ॥ यच्चैतन्यमनुस्यूतं जाग्र
त्सु सुषुप्तिषु ॥ तदेव त्वं परं तत्तमितो नास्त्यधिकं परं ॥ सह नाववतु ० ॐ शान्तिः श
नि शान्तिः ॥ निरातं वोपनिषत् ॥

॥ समाप्तः ॥ ५ ॥ ५ ॥ ३